

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-1-41
Karar Sayısı : **15-32/452-136**
Karar Tarihi : 28.07.2015

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK

Üyeler : Arslan NARİN, Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN

B. RAPORTÖRLER: Başak ARSLAN, Muhammed Safa UYGUR, Metin DEMİRCİ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Karahallılar Otom. Akaryakıt Day. Tük. Malları San. ve Tic. A.Ş.
Temsilcisi: Av. Tayfun SÜMER
Aydınevler Mah. Sanayi Cad. Saydam Plaza No:19/7 34854
Küçükyalı-Maltepe/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Shell & Turcas Petrol A.Ş.

Karamancılar İş Merkezi Gülbahar Mah. Salih Tozan Sok. No:18
B Blok Esentepe-Şişli/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Shell&Turcas Petrol A.Ş.'nin yapmış olduğu dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yolu ile 4054 sayılı Kanun'u ve 2002/2 sayılı Tebliğ'i ihlal ettiği iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Yapılan başvuruda özetle; 12.05.2008 tarihli sözleşmeyle başvuruya konu akaryakıt istasyonu üzerinde Shell&Turcas Petrol A.Ş. (SHELL) lehine 10 yıl süreli kira hakkı tesis edildiği, maliklerce 2013 yılında SHELL'e dikey ilişkinin sonlandırılması yönünde ihtarname gönderildiği, ancak SHELL tarafından bu yönde herhangi bir adım atılmadığı ifade edilerek, SHELL hakkında gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 28.05.2015 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 15.06.2015 tarihli ve 2015-1-41/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 15.06.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Konuya ilişkin karar uyarınca düzenlenen 14.07.2015 tarihli ve 2015-1-41/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
  - SHELL ile Karahallılar Otom. Akaryakıt Day. Tük. Malları San. ve Tic. A.Ş. (KARAHALLILAR PETROL) arasındaki dikey ilişkinin 13.09.2015 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı,
  - Dolayısıyla SHELL hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığı ve şikâyetin reddinin gerektiği

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Dosya Konusu Dikey Anlaşmaya Yönelik Bulgular

- (5) Yapılan başvuruda özetle;
- KARAHALLILAR PETROL'ün Paşaalanı Mah. Bandırma Cad. Yeni Sanayi Sitesi, 1.Kapı yanı, No:228/A Balıkesir'de bulunan taşınmazı 11.05.2008 tarihinde malik Balıkesir Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi'nden 10 yıl süreyle kiraladığı,
  - KARAHALLILAR PETROL ile SHELL arasında mezkûr taşınmaz üzerinde kurulu akaryakıt istasyonunun işletilmesi amacıyla 12.05.2008 tarihli ve 10 yıl süreli alt kira anlaşması imzalandığı, yine taraflar arasında 21.05.2008 tarihli bir Yatırım protokolü imzalandığı,
  - SHELL ile KARAHALLILAR PETROL arasında 06.05.2009 tarihinde imzalanan ek protokol ile tarafların beş yıllık grup muafiyeti süresi sonunda dikey ilişkinin geçersiz hale geleceğinin karşılıklı olarak mutabakata bağlandığı, daha sonra tarafların 2010 yılı içerisinde bir başka protokol daha imzaladıkları,
  - 2013 yılında SHELL'e dikey ilişkinin sonlandırılması gerektiği hususunda ihtarname gönderildiği,
  - Bunun üzerine, SHELL'in Balıkesir 1.Sulh Hukuk Mahkemesinde alt kira sözleşmesine dayanarak dava açtığı ve tahliye talep ettiği, Balıkesir 1.Sulh Hukuk Mahkemesinin 2013/911 E. ve 2013/1215 K. sayılı kararında SHELL lehine karar vermesi üzerine SHELL'in icra takibine giriştiği,
  - Öte yandan, İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinde SHELL tarafından açılan diğer bir davada mahkemenin 2014/451 E. ve 2014/387 K. sayılı kararında dikey ilişkinin beş yıl süreli grup muafiyetinden yararlanma süresinin dolduğunu tespit ederek SHELL'in alacak taleplerini reddettiği,
  - SHELL'in eylemlerinin rekabet etmeme yükümlülüğünün fiilen uzatılması niteliğinde olduğu ve rekabet karşıtı etkilere yol açtığı
- ifade edilerek, SHELL hakkında gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.
- (6) Anılan başvuruya ilişkin olarak SHELL tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 01.07.2015 tarihinde giren yazıda ise özetle;
- KARAHALLILAR PETROL'ün dosya konusu taşınmazı 11.05.2008 tarihinde malik Balıkesir Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi'nden 10 yıl süreyle kiraladığı, daha sonra KARAHALLILAR PETROL ile SHELL arasında 12.05.2008 tarihinde mezkûr taşınmaz üzerinde kurulu akaryakıt istasyonunun işletilmesi amacıyla 10 yıl süreli alt kira sözleşmesinin imzalandığı ve bu sözleşmenin 13.10.2008 tarih ve 11713 yevmiye numarası ile taşınmazın tapu kaydına da şerh edildiği,
  - KARAHALLILAR PETROL ile SHELL arasındaki bayilik ilişkisinin 01.03.1993 tarihinde başlamakla beraber, taraflar arasında 05.11.2008 tarihinde beş yıllık yeni bir bayilik sözleşmesi imzalandığı,
  - Taraflar arasında bahse konu sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata uyumlu hale getirilmesi amacıyla da 13.09.2010 tarihinde bir protokol imzalandığı ve 18.09.2010 tarihinde beş yıl süreli yeni bir bayilik sözleşmesinin imzalandığı,
  - 13.09.2010 tarihli protokol uyarınca özgür iradesi ile KARAHALLILAR PETROL tarafından 27.12.2010 tarih ve (.....) fatura numarası ile (.....)TL+KDV tutarında faturanın SHELL'e keşide edildiği, bu durumun her iki tarafın da yeni bir bayilik ilişkisi kurulması noktasında mutabık olduğunu gösterdiği,

- Protokolde taraflar arasındaki ilişkinin 18.09.2015 tarihine kadar devam edeceğinin açıkça hükme bağlandığı,
- Nitekim Rekabet Kurulu kararlarında da uzun süreden beri devam eden dikey ilişkilerde, taraflar arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden sözleşmelerin, imzalanan yeni sözleşmeler yoluyla yenilenmesinin yeni bir irade beyanı olarak değerlendirildiği,
- SHELL'in, mezkûr taşınmaz üzerinde kurulu akaryakıt istasyonunda 12.05.2018 tarihine kadar geçerli bir kira hakkının mevcut olmasına rağmen rekabet hukuku kurallarına riayet edebilmek amacıyla alt kira hakkının bayi ile 18.09.2010 tarihinde imzalanan bayilik sözleşmesinin süresinin bitiş tarihi olan 18.09.2015 tarihine kadar kısaltılması için ilgili tapu müdürlüğüne başvurduğu, ancak bu başvurunun işlem sırasında KARAHALILLAR PETROL'ün muvafakatının olmaması nedeni ile reddedildiği,
- Dolayısıyla tapuya şerhli alt kira sözleşmesinin süresinin tapuda 18.09.2015 tarihine kadar kısaltılmamış olmasında SHELL'in herhangi bir sorumluluğunun ya da ihmalinin bulunmadığı,
- KARAHALILLAR PETROL'ün 18.09.2010 tarihli bayilik sözleşmesini ve tapuya şerhli alt kira sözleşmesini hukuka aykırı olarak feshederek Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna başvurduğu ve SHELL'in kira hakkına sahip olduğu taşınmaz üzerinde başka bir dağıtım firmasının amblemi altında haksız olarak faaliyet göstermeye başladığı,
- SHELL'in alt kira sözleşmesine dayanarak müdahalenin men'i davası açtığı ve tahliye talep ettiği, Balıkesir 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2013/911 E. ve 2013/1215 K. sayılı kararı ile tapuya şerhli kira sözleşmesinin 18.09.2015 tarihine kadar geçerli olarak devam etmekte olduğu gerekçesi ile akaryakıt istasyonunun SHELL'e teslimine karar verdiği, söz konusu kararın Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin 2014/6304 E. ve 2015/3454 K. sayılı kararı ile onandığı,
- Böylelikle taraflar arasındaki ilişkinin 18.09.2010 tarihinde imzalanmış olan bayilik sözleşmesi ile yenilenmiş olduğunun ve bu çerçevede alt kira sözleşmesinin de süresinin 18.09.2015 tarihine kadar geçerli olduğunun kesinleşmiş mahkeme kararı ile sabit hale geldiği

ifade edilmiştir.

I.2. Değerlendirme

I.2.1. 2002/2 sayılı Tebliğ Kapsamında Değerlendirme

- (7) 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri, anılan Tebliğ'in açıklanmasına ilişkin çıkarılan Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz ve Kurulumuzun kararlarında ortaya konulan esaslar uyarınca, akaryakıt sektöründe dağıtım şirketleri ile bayileri arasında düzenlenen ve bayiye rekabet etmeme yükümlülüğü getiren bayilik sözleşmeleri ile bunlarla bağlantılı intifa, kira ve benzeri sözleşmelerin, kural olarak beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile getirilen grup muafiyetinden yararlanma ve uygulanma imkânı bulunmaktadır. Bununla birlikte, belirli koşulların varlığında, ilgili dikey anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde düzenlenen istisna kapsamında kabul edilmesi ihtimal dâhilindedir. Ancak bir dikey anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ'in anılan maddesinde öngörülen istisna hükmünde kabul edilebilmesi için, dikey anlaşmanın kurulduğu andan itibaren malik ile işletici arasında herhangi bir hukuki veya iktisadi bağlantının bulunmaması gerekmektedir.
- (8) Bu çerçevede, SHELL ile KARAHALLILAR PETROL arasında kurulan dikey ilişkinin, kurulduğu tarih itibarıyla söz konusu istasyonda faaliyet gösteren bayi ile malikin ilişkili olması sebebiyle 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde

öngörülen istisna hükmü kapsamında olmadığı; ayrıca dosya konusu akaryakıt istasyonunun daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arazi üzerinde sıfırdan kurulan bir tesis niteliği de taşımaması nedeniyle Kurulumuzun yerleşik kararlarında ortaya koymuş olduğu koşulları karşılamadığı ve dikey anlaşmaya bireysel muafiyet de tanınamayacağı değerlendirilmektedir.

- (9) Öte yandan daha önceki Kurulumuz kararlarında da yer verildiği üzere¹, uzun süreden beri devam eden dikey ilişkilerde, taraflar arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden sözleşmelerin, tarafların özgür iradeleriyle imzaladıkları yeni sözleşmeler yoluyla yenilenmesi yeni bir irade beyanı olarak kabul edilebilmekte ve bu şekilde duruma göre taraflar arasında yeni bir dikey anlaşmanın yapıldığından bahisle bu durum, grup muafiyeti kapsamındaki sürelerin hesaplanmasında göz önüne alınmaktadır.
- (10) Bu doğrultuda dosya konusu dikey anlaşma incelendiğinde; anlaşma devam ederken taraflar arasında yeni bir bayilik sözleşmesi imzalanması amacıyla 13.09.2010 tarihli protokol ile Kurulumuz tarafından akaryakıt sektörüne ilişkin uygulamalarında dikey anlaşmaların sürelerine yönelik geçiş döneminin sonu olarak belirlenen 18.09.2010 tarihinde yeni bir bayilik sözleşmesi akdedilmiş olduğu dikkate alındığında, yeni bir dikey anlaşma kurmak yönünde tarafların iradelerinin yenilendiği sonucuna varılmaktadır.

I.2.2. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü Süresinin Başlangıcına Esas Alınacak Tarihe İlişkin Değerlendirme

- (11) Kurulumuzun geçmiş tarihli kararlarında, akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmalarda yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü sürelerinin başlangıç tarihine, dikey anlaşmayı teşkil eden sözleşmelerden ilkinin imzalandığı tarih esas alınmaktadır. Öte yandan, konuyla ilgili olarak Danıştay 13. Dairesinin 14.04.2015 tarihli ve 2011/688 E., 2015/1456 K. sayılı ve 14.04.2015 tarihli ve 2011/710 E., 2015/1459 K. sayılı kararlarında farklı bir değerlendirmeye gidildiği görülmektedir. Mezkûr kararlar incelendiğinde, Danıştay 13. Dairesince *“taraflar arasında henüz bayilik sözleşmesi bulunmamasına karşın salt kira sözleşmesinin imzalanmış olması veya intifa hakkı tesis edilmesinin (kurulmamış bir dikey ilişkide rekabet yasağı olamayacağından) muafiyetin başlangıç tarihine esas alınması”*nin hukuka uygun bulunmadığı ve *“rekabet etmeme yükümlülüğünün ortaya çıktığı ilk anlaşmanın gerçekleştiği (yani bayilik sözleşmesinin imzalandığı) andan itibaren muafiyetin başlatılması gerektiği”* görüşünün vurgulandığı anlaşılmaktadır.
- (12) Konuya ilişkin Danıştay içtihatları doğrultusunda, akaryakıt sektöründe imzalanan intifa/kira sözleşmelerinin alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüklerinin fiilen uzamasına neden olduğu değerlendirilmekle birlikte, rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin başlangıcına esas alınacak tarihe ilişkin farklı bir değerlendirmeye gidilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, taraflar arasında henüz mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan bayilik anlaşmalarından önceki döneme tekabül eden sürelerin alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır.
- (13) Dosya kapsamında Kurulumuza sunulan bilgi ve belgelerden, tarafların 13.09.2010 tarihinde bayilik ilişkisinin kurulmasını öngören bir protokol imzaladıkları; akabinde 18.09.2010 tarihinde bayilik sözleşmesi imzaladıkları anlaşılmaktadır. Bu hâlde, dikey anlaşmanın bayilik sözleşmesinin imzalandığı 18.09.2010 tarihinden itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlandığı değerlendirilmektedir.

¹ Kurulumuzun 08.04.2010 tarihli, 10-29/436-162 sayılı ve 07.10.2010 tarihli, 10-63/1313-491 sayılı kararları.

J. SONUÇ

(14) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Shell&Turcas Petrol A.Ş. ile Karahallılar Otom. Akaryakıt Day. Tük. Malları San. ve Tic. A.Ş. arasındaki dikey ilişkinin 18.09.2015 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,
2. Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.